

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DN. 2007/2378	12 oktober 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Tussenrapportage evaluatie ganzenopvangbeleid			1

_____ Geachte Voorzitter,

Hierbij informeer ik u over de eerste resultaten van de evaluatie van het ganzenopvangbeleid. Het ganzenopvangbeleid is gericht op de trekkende, overwinterende ganzen, waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft. Het beleid is erop gericht om de ganzen voldoende foerageermogelijkheden en rust te bieden in de maanden dat de ganzen in Nederland overwinteren, voordat zij naar hun broedgebieden terugkeren. Nederland is behalve voor de grauwe gans, van oudsher geen broedgebied voor ganzen.

De kern van het opvangbeleid voor overwinterende ganzen is dat in bepaalde gebieden ganzen met rust worden gelaten (opvang) en daarbuiten actief worden verjaagd. Ganzen hebben een 'lerend vermogen'. Door actieve verjaging te combineren met rustgebieden concentreren de ganzen zich in de opvanggebieden. De gedachte achter dit opvangbeleid is dat de landbouwschade door overwinterende ganzen en smienten wordt beperkt, terwijl gelijktijdig wordt voldaan aan de internationale verplichting om de duurzame instandhouding van ganzen en smienten te garanderen. Verder wordt met dit beleid beoogd de polarisatie tussen boeren en jagers enerzijds en natuurorganisaties anderzijds over jacht, beheer en schadebestrijding te verkleinen.

Bijgevoegde tussenrapportage geeft voornamelijk de resultaten weer van het eerste seizoen van het nieuwe opvangbeleid (2005/2006)¹. Bij de start van het ganzenopvangbeleid is afgesproken de evaluatie van de effectiviteit van het nieuwe ganzenopvangbeleid te baseren op de onderzoeksresultaten van drie veldseizoenen.

Deze afspraak is gebaseerd op de notie, dat het gewenste opvangbeleid eerst goed moet worden geïmplementeerd en er tijd nodig is om de effecten goed in beeld te krijgen. Dit eerste seizoen geeft echter al wel een aardig beeld van hoe het opvangbeleid op dit moment werkt, wat goed gaat en wat beter kan.

_____ ¹ De voor dit onderzoek verzamelde gegevens over afgelopen seizoen (2006-2007) zijn nog niet compleet verwerkt en kunnen daarom nog niet gepresenteerd worden.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
12 oktober 2007	DN. 2007/2378	2

In het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied is de regeling voor ganzenbeheer in de opvanggebieden overgedragen aan de provincies. Dit betekent dat de provincies nu verantwoordelijk zijn geworden voor de uitvoering van het ganzenopvangbeleid. Boeren die grond hebben in de aangewezen foerageergebieden kunnen een zesjarige overeenkomst afsluiten om de ganzen op te vangen. Eerder konden eenjarige overeenkomsten worden gesloten, maar Brusselse regels schrijven een minimumduur voor overeenkomsten voor. Boeren krijgen een vergoeding die bestaat uit een vast deel en een variabel deel, afhankelijk van de mate van inkomstenderving. Deze inkomstenderving wordt getaxeerd door taxateurs via het Faunafonds.

Het afsluiten van ganzenopvangovereenkomsten vindt plaats op vrijwillige basis. Boeren binnen de opvanggebieden die niet deelnemen, krijgen de ganzenschade na taxatie via het Faunafonds volledig vergoed. Deze boeren hebben immers niet de mogelijkheid om de ganzen te verjagen, omdat de rust in de opvanggebieden niet verstoord mag worden. Buiten de opvanggebieden kunnen boeren ook nog steeds een schadevergoeding bij het Faunafonds aanvragen. Hiervoor dienen de boeren aan te tonen inspanningen te hebben gepleegd om de schade te voorkomen. Deze vergoeding bedraagt 95% van de geleden schade.

Samenvatting tussenrapportage evaluatie ganzenopvangbeleid

Draagvlak opvangbeleid

- Het ganzenopvangbeleid heeft een positieve bijdrage geleverd aan het opheffen van de polarisatie tussen boeren en jagers enerzijds en natuurorganisaties anderzijds over jacht, beheer en schadebestrijding. Dit is een succes van het opvangbeleid.
- Bij de start bleek de deelnamebereidheid van boeren om ganzen op te vangen met de eenjarige pakketten groot, maar dit verschilt wel per gebied. In het noorden van het land lag de deelnamebereidheid (circa 95%) duidelijk hoger dan in het midden en zuiden van het land (65%). Voor de zesjarige pakketten is de deelnamebereidheid van boeren voor het seizoen 2007-2008 gedaald.
- Of de deelnamebereidheid voor de zesjarige pakketten weer zal toenemen, is pas zeker op het moment dat de regeling voldoende is uitontwikkeld. Op dit moment zijn de provincies bezig de gewasroulatie in te regelen, dit geeft boeren meer flexibiliteit in de bedrijfsvoering. Daarnaast levert in 2008 de pilot van LTO de goede pakketten op voor akkerbouwgebieden. Verder wordt door veel boeren gesteld dat de vergoeding te laag is voor die gebieden die massaal door de ganzen worden bezocht.

Ganzenopvanggebieden

- Nederland is een belangrijke overwinteringsplaats voor ganzen. Van de Europese populatie van Smient, Kolgans, Brandgans en Rietgans overwintert 60-90% in Nederland en van de Grauwe gans circa 30%.

Verder blijken de laatste winters steeds meer ganzen naar Nederland te komen. Bovendien zet de al eerder ingezette tendens dat de ganzen hier steeds langer blijven zich voort.

- Bijna de helft (44%) van de totale ganzenpopulatie bevindt zich in de 80.000 hectare opvanggebieden. De opvanggebieden liggen grotendeels op de juiste plek: dichtbij slaapplaatsen en gebieden, die in het verleden al intensief zijn gebruikt door ganzen en smienten. Dat bijna de helft van de ganzen zich in de opvanggebieden bevindt, geeft aan dat ganzen zich in de opvanggebieden concentreren.
- Met uitzondering van de provincie Zuid-Holland zijn in alle provincies opvanggebieden aangewezen.
- Of 80.000 hectare opvanggebied voldoende is kan na één seizoen nog geen betrouwbare uitspraak over worden gedaan. Wel is de maximum opvangcapaciteit van de opvanggebieden tenminste 10-15% groter dan ten tijde van de aanwijzing door sommige werd aangenomen.
- Door de provincies is in de gebiedsplannen circa 13.000 ha aangewezen welke in bezit of beheer zijn van de terreinbeherende organisaties (TBO's) Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen. Er zullen nog meer TBO-terreinen aangewezen worden (tot circa 40.000 ha) welke ook geschikt zijn en blijven voor de opvang van de overwinteraars. De selectie van die gebieden is momenteel gaande. Ook buiten de aangewezen gebieden zullen de TBO's ganzen en smienten blijven opvangen.

Schade in de opvanggebieden op percelen met een beheersovereenkomst

- In totaal is op circa 48.000 ha grasland een opvangovereenkomst afgesloten. Op circa 31.000 hectare kregen boeren naast hun beheersvergoeding ook de variabele vergoeding voor inkomstenderving. Op circa 17.000 hectare (35,7%) werd door de taxateurs op het moment van ingebruikname geen productieverlies meer geconstateerd. Dit wijst erop dat deze gebieden nog niet optimaal benut worden door de ganzen.
- Op bouwland is in totaal is op 4.321 ha een opvangovereenkomst afgesloten. Op 1272 ha kregen boeren naast hun beheersvergoeding ook de variabele vergoeding voor inkomstenderving. Op circa 3.000 hectare daarvan werd op het moment van taxatie geen productieverlies vastgesteld. Dit wijst erop dat deze gebieden nog niet optimaal benut worden door de ganzen.
- Bovenstaande hoeft niet te betekenen dat de ganzen niet gefoerageerd hebben in de gebieden zonder schade, maar wel dat op het moment van ingebruikname van het grasland (maaien of inscharen van vee) er geen groeiachterstand meer op de percelen is.
- De benutting van de opvanggebieden daalt aan het eind van de winter.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
12 oktober 2007	DN. 2007/2378	4

Kosten ganzenopvangbeleid

- De totale kosten van opvangbeleid zijn na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling gestegen van 7,1 miljoen euro naar 12,7 miljoen euro.
- De schade buiten de opvanggebieden bedraagt nog steeds circa 3 miljoen euro.

Implicaties voor het ganzenopvangbeleid

De resultaten van deze tussenrapportage vertellen mij dat het ganzenopvangbeleid kansrijk is. Een groot aantal boeren is bereid om ganzen op te vangen en de ganzen concentreren zich in de opvanggebieden. De uitvoering van het beleid moet echter verder verbeterd worden om het beleid te doen slagen.

Ik trek vooralsnog de volgende conclusies uit deze tussentijdse evaluatie:

- De opvanggebieden worden nog niet optimaal benut. In de opvanggebieden laten de ganzen geschikt voedsel staan, terwijl de ganzen buiten de gebieden nog zodanig veel eten dat daar significante schade optreedt. Gezocht zal moeten worden naar een optimalisatie van het opvang en verjaagbeleid.
- Het gegeven dat de benutting van de opvanggebieden daalt aan het eind van de winter is ongewenst, omdat dan juist de meeste schade optreedt. De verjaaginspanningen zullen aan het eind van de winter geïntensiveerd moeten worden.
- Intensivering en betere coördinatie van verjaagactiviteiten, al of niet met ondersteunend afschot, is nodig om het opvangbeleid beter te doen slagen.

Op dit moment onderzoek ik samen met LTO en het Faunafonds hoe de effectiviteit van de verjaaginspanningen buiten de opvanggebieden verhoogd kunnen worden. Ik zal u informeren over het vervolg.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg